

Ortaokul Öğrencilerinin İnternette Buldukları Bilgilere Yönelik Farkındalıklarının Belirlenmesi¹

Determining The Awareness Of Secondary School Students With Regard To The Information Found On The Internet¹

Agah Tuğrul KORUCU² , Ahmet Naci ÇOKLAR³ , Mustafa Mücahit GÜNDOĞDU⁴ , A. Tarık GENÇTÜRK⁵

Başvuru Tarihi: 25.09.2018

Kabul Tarihi: 05.04.2019

Atf İçin: Korucu, A.T. , Çoklar A. N. , Gündoğdu M. M. ve Gençtürk A.T. (2018). Ortaokul öğrencilerinin internette buldukları bilgilere yönelik farkındalıklarının belirlenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 3(2), 79-95.

ÖZ: Günümüzün önemli bilgi kaynağı konumunda olan internet, öğrenciler için bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu açıdan öğrencilerin bilinçli bir şekilde internet kullanımı yani internette bulunan bilginin farkındalığı önem taşımaktadır. Bu kapsamda ortaokul öğrencilerinin internette buldukları bilgilerin farkındalıkları araştırılmıştır. 200 ortaokul öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirilen araştırmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen 33 maddelik anket kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ise öğrencilerin internette buldukları bilgilerin kısmen farkında oldukları, bunun yerine daha çok ödevi bitirme telaşında oldukları, bilginin güvenilirliği ve doğruluğu ile bilginin kontrolü ve kullanımı açısından farklı konulara önem verdikleri ve stratejiler izledikleri görülmüştür. Ayrıca internetteki bilgiye yönelik farkındalıkları cinsiyet ve evlerinde internet bulunmasına göre farklılaşmazken, internette ortalama geçirilen süreye göre değişmektedir. Bu değişimde 60 dakika ve üzerinde ortalama ile internette süre geçirenlerin daha az farkındalığa sahip olması şeklinde olmuştur.

Anahtar sözcükler: internet farkındalığı, internet kullanımı, ortaokul öğrencileri, bilgi kullanımı.

ABSTRACT: The Internet, Today's major source of knowledge, brings out some problems for students. Therefore, conscious internet usage i.e. awareness of the information found on the internet is important. In this context, the awareness of secondary school students about the information they found on Internet is researched. The survey carried out with the participation of 200 secondary school students via a 33-item questionnaire. Result of this study revealed that students are partially aware of the knowledge found on the Internet; in fact they are in the rush of finishing homework, they attach importance to different issues in terms of the reliability and accuracy

¹ Makalenin özeti 5. Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuştur.

² Dr. Öğrt. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, A.K.E.F, BÖTE Bölümü, Konya-Türkiye, e-posta: agah.korucu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8334-1526

³ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, A.K.E.F, BÖTE Bölümü, Konya-Türkiye, e-posta: ahmetcoklar@hotmail.com

⁴ Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Konya-Türkiye, e-posta: mmucahitgundogdu@gmail.com

⁵ Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Konya-Türkiye, e-posta: tarikgencturk@gmail.com

of the information with the control and usage of the information and follow different strategies. Although the conscious of the information reached by the Internet does not vary according to gender and the presence of internet at home, it varies in accordance with average time spent online. The variation includes the fact that students spent time 60 minutes or above on Internet are less aware of their findings.

Keywords: internet awareness, internet use, secondary school students, information use.

1. GİRİŞ

Teknolojinin hızla ilerleme yaşaması ve bireyler arasında kullanım oranının artması, bireylerin yaşamlarında bir takım değişimlere ve yaşamlarını yeniliklere göre şekillendirmesine ortam oluşturmuştur. Teknolojik araçların kullanım oranında gün geçtikçe artış yaşanması her alanda var olan bilginin üretiminde artış yaşanmasını sağlamaktadır (Yılmaz, Şahin ve Akbulut, 2015). Bilginin üretiminin hızlandığı ve kısa zaman dilimi içerisinde önemini yitirdiği bir çağ olan 21. yüzyılda, bilgiye hızlı, kolay, ucuz ve güvenli ulaşmanın ve bilgiyi geniş kitlelerle paylaşmanın günümüzdeki en etkili ve geçerli yollarının başında internet gelmektedir (Tavşancıl ve Keser, 2002). İnternetin hızla gelişmesi ile birlikte interneti bilgi kaynağı olarak daha sık kullanılmaya başlanmıştır (Yolal ve Kozak, 2015). Günümüzde araştırmacılar bilgiye olan ihtiyaçlarını karşılamak için internette bulunan çeşitli araçlardan faydalanmaktadır. Bilgiyi bulmada, düzenlemede ve özetlemede kullanılan araçlardan bazıları; arama motorları, Web tarayıcıları, çevrim-içi kütüphane katalogları, elektronik kitap, elektronik dergi ve elektronik gazete veri tabanlarıdır. Bilgiye ihtiyaç duyan kişiler bahsedilen araçlardan yararlanarak, bilgi ve belgenin sağlandığı mekanlara (kütüphane/bilgi-belge merkezi) gitmeden o anda buldukları ortamlarda bilgiye ulaşabilmektedirler (Kurulgan ve Argan, 2007). Genç nesil günlük aktivitelerinin büyük bir bölümünde teknolojik araçlar yer almaktadır. Bu araçlar genç bireylerin bilgiye ulaşmasına ve paylaşmasını mümkün kılmaktadır (Güldüren, Çetinkaya ve Keser, 2016). Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler, okullarda da teknolojinin kullanılması konusunda değişimler yaşanmasına neden olmuştur. Öğretim ortamlarının teknolojik gelişmelere göre düzenlenmesi çağın gereksinimlerine ayak uydurulması için önemli bir yer tutmaktadır (Can ve Ünal, 2018). Teknolojik araçların kullanılması ilk ve ortaöğretim çağındaki bireylerde yaygın hale gelmektedir. Öğrencilerin kullanmakta olduğu bu teknolojik araçlar, öğrencilere her zaman ve her yerde bilgiye erişme olanağı tanımaktadır (Yılmaz, Yılmaz, Öztürk ve Karademir, 2017). Kuşkusuz eğitimde internet büyük faydalar sağlamaktadır; öğrenciler özellikle ödev yaparken interneti yoğun bir biçimde kullanılmaktadırlar (Gündoğdu, 2006). Günümüzde öğrenciler ödevlerini internetten araştırabilmekte, görsel açıdan zenginleştirebilmekte ve merak ettikleri konuları, proje gibi araştırma ödevlerini internetten öğrenebilmektedir (Kaya, 2010). İnsanlar arasında iletişimi sağlayan bir ortam olan internet, herkesin istediği bilgiyi koymakta özgür olduğu bir ortamdır. Bu ortamda internet birçok yararlı bilginin paylaşılmasına imkan sağladığı gibi aynı zamanda yanlış bilginin paylaşılmasına açık olduğundan kullanıcıların buldukları bilgiler hakkında daha dikkatli olmaları gerekmektedir (Burke, 1997; Smith, 1997; Brandt, 1996; Akt. : Kurbanoglu, 2002).

Bilgiye erişim öncelikle bir amaca bağlıdır. İstenilen bilginin elde edilmesi belirli bir sürece bağlıdır. Bu süreç içerisinde teknoloji kullanımı hakkında bilgiye sahip olmak önemlidir (Ortaş, 2018). Günümüzde bireylerin bilgiye ulaşmada kullandıkları en önemli araçlardan biri internettir. İnternet üzerinden elde edilen bilgilerin gerçek ve doğru olup olmadığının ayırt edilmesi, internet üzerinden bilgiye ulaşmada konusunda önemli bir yer tutmaktadır (Türkoğlu ve Doğan, 2018). İnternet bilgiye ulaşmada oldukça kapsamlı bir yapıdır. Fakat internet üzerinden ulaşılan bilgiler ile ilgili birtakım sorunlar oluşabilmektedir (Çelen ve Seferoğlu, 2017). İnternet aracılığıyla ulaşılan bilgiler ile ilgili en önemli sorunlardan biri de bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliğinden emin olunamamasıdır. Bunun sebebi bilimsel kurumlar, iş dünyası ve tanınan kurumların basılı olarak yayımlanan mesleki ve bilimsel dergilerde olduğu gibi, internet üzerinde yayınlanan her bilgi sayfası için denetim bulunmamasıdır (Esgin, Baba, Aytaç ve Turan, 2011). Günümüzde bu denetim yoksunluğu sebebiyle daha fazla bilgi denetlenmeden üretilmekte ve yayınlanmaktadır. Bu durum sonucunda özgünlük, geçerlilik ve güvenilirlik sorunları akla gelmektedir. Bilginin denetimsiz olması bilgiyi değerlendirme, anlamlandırma ve yasal ve etik kullanmada bazı zorluklar ortaya çıkarmaktadır (Koç ve Koşaner,

2005). Günlük hayatımızı oldukça kolaylaştıran internet, web sitelerinden indirilen ödevler ve usulsüzlük yapma konusunda geniş imkânlarla sahip olması sebebiyle eğitim ve öğretimde ilgilenilmesi gereken bir sorun haline gelmiştir (Odabaşı, Birinci, Kılıçer, Şahin, Akbulut ve Şendağ 2007). Yaşamının başlangıcından itibaren teknoloji ile büyüyen, yaşayan ve günlük yaşamlarında gerçekleştirdikleri birçok etkinlikte teknolojiyi kullanan günümüzün genç bireyleri ve çocukları, interneti bilgiye ulaşma amacıyla kullanırken çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. İnternet üzerinde bilgiye ulaşmak için hangi kaynakların kullanılacağı, bilgiye ulaşmak için sorulması gereken sorular, bilginin doğruluğu ve geçerliğine bakılması, bulunan bilginin ihtiyaca uygun olup olmadığının farklı kaynaklar gözetilerek karar verilmesi gibi sorunlarla baş etmek zorunda kalmaktadırlar (Henkoğlu, Mahiroğlu ve Keser, 2015).

Teknoloji günlük yaşantının her alanında olduğu gibi eğitim alanında da önemli bir konuma gelmiştir. Gelişen teknoloji ile birlikte bireylerin yeni bilgiler üretip, kullanabilmesine uygun ortam oluşmuştur (Yıldırım, Uğurlu ve Gözübüyük, 2018). Günümüzde ilk ve orta düzeyli öğrenciler ödev hazırlarken başvurduğu kaynaklardan biri de internettir (Kurbanoğlu, 2002). Gökçearslan ve Seferoğlu (2015), ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada, öğrencilerin uzun süreli bilgisayar kullandıkları ve öğrencilerin orta ve ileri düzeyde internet kullanıcısı olabildiklerini belirtmektedirler. Ödev, sınıf dışında gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinden biridir. Genel itibariyle öğretimin sınıf dışında gerçekleştirilen kısmı olan ödev, eski öğrenme yaşantılarının anlamlandırılmasında, buna bağlı olarak yeni öğrenmelerin sağlanmasında en etkili araçlardan biridir. Ayrıca, ödevlerin kazanılmış bilgi ve becerileri, yeni durumlara uygulamak suretiyle daha iyi kavramalarına yardım etme rolü de vardır (Aladağ ve Doğu, 2009). Bu bağlamda ilk ve orta dereceli öğrencilerin internetteki bilgi kaynakları hakkındaki farkındalıkları büyük önem taşımaktadır.

Ortaokul öğrencileri, genel olarak zihinsel gelişim bakımından soyut işlemler döneminde bulunmaktadır (Daşçı ve Yaman, 2014). Öğrenciler bu dönemde soyut kavramları anlayabilmekte ve kendi düşünce süreçlerinin farkına vararak eleştirel düşünme becerisi kazanmaktadır (Özmen, 2004). Bireysel gereksinimler doğrultusunda yenilikçi çözümler üretebilen ve günlük yaşamlarında sağlıklı ilişkiler oluşturabilen kişilerin eleştirel düşünme ve etkili iletişim kurabilme becerilerine sahip olmaları önemli bir yer tutmaktadır (Köksal ve Çöğmen, 2018). Piaget'ye göre çocuk karşılaştığı yeni durumu eski şemaları ile anlamaya çalışır buna özümseme denir. Eski bilgiler yetersiz gelmesi halinde zihninde yeni bir şema oluşturarak ortaya çıkan duruma uyum sağlar. Yeni bir şema oluşturularak karşılaşılan duruma uyum sağlayarak bozulan dengeyi tekrar sağlar. Bu yaklaşımda çocuğun kendinde var olan ve daha sonradan edineceği bilgiler çok büyük önem taşımaktadır (Şirin, 2005). Akademik başarı öğretim sürecinde önemli bir yer tutmaktadır. Akademik başarının daha verimli olması ve başarının artması amacıyla bir takım teknikler kullanılmaktadır (Ünal ve Hastürk, 2018). Günümüz eğitim anlayışında bireylerin hazır olan bilgiyi koşulsuz olarak kabul etmeleri yerine, bilgiye bir çaba sonucunda ve bazı yöntemlerle ulaşan ve bilgiyi üretebilen bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle de eleştirel düşünme becerileri de eğitim programlarında yer almaktadır (Ocak ve Kutlu Kalender, 2017). Bilgiye erişimin bu denli kolay olduğu bilgi çağında, eğitim açısından yeni gereksinimler ortaya çıkmıştır. Bu çağda yetişen tüm öğrencilerin öğrenmeyi öğrenme, hızla değişen bilgilere farklı kaynaklardan ulaşabilme, bu bilgiyi değerlendirme ve kullanabilme becerisine sahip olması gerekmektedir (Kurbanoğlu ve Akkoyunlu, 2001). Çetin ve Akkoyunlu (2016), ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmada, öğrencilerin bilgiye erişme ve bilgiyi değerlendirme becerilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin bilgiyi değerlendirme konusunda yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Şentürk ve Şendurur (2017)'un yapmış olduğu sosyal ağ sitelerindeki bilgilerin güvenilirliği hakkındaki çalışmada kullanıcıların akademik bilgilere

ulaşırken güvenilirliğe günlük bilgilere göre daha fazla önem verildiğini belirtmektedirler. Buradan hareketle, bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin internette buldukları bilgilere yönelik farkındalıklarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusundan aşağıdaki araştırma sorularına yanıtlar aranmıştır.

1. Ortaokul öğrencilerinin internette buldukları bilgilere yönelik farkındalıkları nasıldır?
2. Ortaokul öğrencilerinin internette buldukları bilgilere yönelik farkındalıkları; cinsiyet, evlerinde internet bulunması, internette ortalama geçirilen süreye göre farklılaşmakta mıdır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin analizi başlıklar şeklinde verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel yöntem benimsenmiş olup, tarama modelinde bir çalışmadır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2005; 77). Ortaokul öğrencilerinin internetteki bilgi farkındalıklarını belirlemek amacıyla tarama modelinde bir araştırma desenlenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırma evrenini 2014-2015 öğretim yılı Konya ili Bozkır ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin büyüklüğü nedeniyle örneklem alınmıştır. Basit rastsal örnekleme yöntemi ile ilçe merkezindeki iki devlet okulundan biri olan Atatürk Ortaokulu seçilmiş ve okuldaki 5, 6, 7 ve 8. sınıf ortaokul öğrencilerinden veri toplanmıştır. Bu kapsamda 212 öğrenciden veri toplanmış, veri toplama süreci sonunda yapılan incelemelerde geçerli olan 200 öğrencinin verisi analiz edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Veri toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen “Ortaokul Öğrencilerinin İnternetteki Bilgilerin Farkındalıklarını Belirleme Anketi” uygulanmıştır. Anketin geliştirilme sürecinde öncelikli olarak literatür taraması yapılmıştır. Yapılan araştırmalar, bilgi farkındalığını etkileyen etmenler sonucunda “bilginin güvenilirliği ve doğruluğu” ile “bilginin kontrolü ve kullanımı” şeklinde iki boyut belirlenerek toplam 38 madde yazılmıştır. Yazılan maddeler kapsam geçerliğini sağlamak için 4 farklı uzman (2 alan uzmanı, 1 öğretmen ve 1 dil uzmanı) görüşüne sunulmuştur. Getirilen öneriler doğrultusunda 5 madde anketten çıkarılırken, çok sayıda madde için getirilen öneriler doğrultusunda düzeltmeler yapılmıştır. Maddeler 5’li likert (“1-Hiç katılmıyorum”, “2- Katılmıyorum”, “3-Fikrim yok”, “4-Katılıyorum”, “5-Tamamen katılıyorum”) şeklinde ifade edilmiştir. Ölçekte yer alan 1, 2, 3, 5, 7, 14, 18, 26 ve 28. maddeler ters yazılmıştır. Yeterli sayıda çoğaltılan ölçme aracı, bir araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinden önce analize uygunluğu incelenmiş, analizi uygun olduğu belirlenen 200 öğrenciye ait veri bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin internetteki bilgiye yönelik farkındalıklarını belirlemek için betimsel istatistiklerden (% , frekans ve aritmetik ortalama) yararlanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin internetteki bilgiye yönelik farkındalıklarının cinsiyet ve evde internet bulunma durumlarına göre farklılığını belirlemek için tek grup bağımsız t testi, internette ortalama geçirilen süreye göre farklılığını belirlemek içinse tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde anlamlılık düzeyi olarak 0.05 alınmış, SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır.

Verilerin yorumlanmasında ise betimsel istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. 1-5 arasında puanlama yapılması ve verilerin değerlendirilmesinde düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç aralık belirlenmesi nedeniyle 1.00 – 2.33 arası düşük düzey, 2.34-3.66 arası orta düzey (kısmen farkındalık) ve 3.67-5.00 arası yüksek düzey farkındalık olarak değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

Öğrencilerin internetteki bilgilere yönelik farkındalıklarını belirlemek amacıyla hazırlanan anketten elde edilen sonuçlar ifade edilmiştir.

3.1. Öğrencilerin İnternetteki Bilgiye Yönelik Farkındalıkları

Öğrencilerin internette bulduğu bilgiye yönelik farkındalıklarını belirlemek için 34 madde ve iki boyuttan (bilginin güvenilirliği ve doğruluğu ile bilginin kontrolü ve kullanımı) oluşan ankete verdiği yanıtlar incelenmiştir. Bu kapsamda 200 öğrenciden elde edilen verilere yönelik analiz sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: İnternette Bulunan Bilgiye Yönelik Farkındalıklara Ait İstatistikler

Madde No	Madde	$\bar{X}$	ss
Bilginin Güvenirliği ve Doğruluğu Alt Boyutu			
1	İnternetteki her bilginin doğru olmadığını farkındayım.	3.65	1.374
2	Reklamı çok olan sitelerde bilgiler bana güvenilir gelmez.	3.39	1.355
3	İnternette bilgi araştırırken ödevimi bitirmek o bilginin doğruluğundan daha ön plandadır.	3.34	1.345
4	İnternetteki ücretli bilgiler daha güvenilirdir.	3.29	1.376
5	İsimsiz paylaşılan bilgiler güvenilir değildir.	3.28	1.422
6	Uzun ve karışık olan bilgiler daha güvenilirdir.	3.21	1.415
7	İnternetteki bulduğum bilgiyi aynen kullanırım.	2.98	1.278
8	İnternette zor ulaştığım bilgiler bana daha güvenilir gelir.	2.92	1.372
9	Sitenin görünümü bana güvenilirliği hakkında fikir verir.	2.85	1.363
10	İnternetteki bilginin güvenilirliği için yazan kişiyi araştırırım.	2.84	1.278
11	İnternet güvenilir bilgi açısından bana yeterli gelir.	2.82	1.287
12	Kısa ve öz olan bilgiler daha güvenilirdir.	2.76	1.294
13	İnternetteki bilginin güvenilirliği için güncelliğini kontrol ederim.	2.67	1.353
14	İnternetteki bilgi bana hiçbir zaman güvenilir gelmez.	2.67	1.212
15	Sitenin kullanım kolaylığı bilginin güvenilirliği için önemlidir.	2.65	1.260
16	Sitenin kullanıcı sayısı bilginin güvenilirliği açısından önemlidir.	2.64	1.323
17	İnternette doğru olan bilgi bana mantıklı gelen bilgidir.	2.52	1.291
18	İnternetteki bilgiyle yaptığım ödevlerin doğru bilgi olup olmadığını önemsemem.	2.52	1.449
19	Eğitimle alakalı sitelerdeki bilgiler daha doğrudur.	2.37	1.233
20	İnternet üzerinden doğru bilgiye daha kolay ulaşırım.	2.35	1.257

21	İnternette ödev hakkında araştırma yaparken konuyla ilgili siteler bana daha doğru gelir.	2.32	1.214
22	İnternetteki bilgiler dersimle alakalı ise bana doğru gelir.	2.31	1.177
23	Devlet kurumlarının resmi siteleri bulunan bilgiler daha güvenilirdir.	2.26	1.289
24	Öğretmenlerimin önerdiği siteler daha güvenilirdir.	2.00	1.193
Bilginin Güvenirliği ve Doğruluğu Alt Boyut Ortalaması		2.79	.318
Bilginin Kontrolü ve Kullanımı Alt Boyutu			
25	İnternette bir konu hakkında araştırma yaparken ilk girdiğim sitedeki bilgiyi kullanırım.	3.18	1.377
26	İnternette aldığım bilginin doğruluğunu araştırmam.	2.89	1.51
27	İnternette bulduğum bilgiyi okuldaki kitaplarımla karşılaştırırım.	2.74	1.297
28	İnternette aldığım bilginin doğruluğunu merak etmem.	2.69	1.485
29	İnternette yaptığım araştırmalarda kullanacağım internet sitelerini ailemle ya da öğretmenlerimle belirlerim.	2.63	1.313
30	Bana önerilen sitelere araştırmadan girmem.	2.53	1.276
31	İnternette bulduğum bilginin doğruluğu için kaynağına bakarım.	2.36	1.223
32	İnternette bulduğum bilgiyi en az iki kaynakla karşılaştırırım.	2.29	1.201
33	İnternette gördüğüm bilgileri aileme arkadaşlarıma veya öğretmenime sorarım.	2.10	1.121
Bilginin Kontrolü ve Kullanımı Alt Boyut Ortalaması		2.59	.561
Genel Anket Ortalaması		2.69	.338

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin genel olarak internette buldukları bilginin orta düzeyde farkında ($\bar{x}=2.69$) oldukları söylenebilir. Bir başka ifade ile internette bulunduğu bilginin güvenli ve doğru olması ile bu bilgiyi kontrol ederek kullanma konusunda öğrenciler kısmen bilinçli hareket etmektedir. Bu yönde eğitim ihtiyacı ve bilinçlendirme açık bir şekilde kendisini göstermektedir. Alt boyutları açısından bakıldığında öğrencilerin internetteki bilginin güvenirliliği ile doğruluğu konusunda farkındalık sağlayabilecek stratejilere kısmen sahip oldukları ($\bar{x}=2.79$), bilgiyi kontrol etme ve kullanma konusunda da yine kısmen farkında ($\bar{x}=2.59$) oldukları söylenebilir. Öğrenciler internette buldukları bilgiler konusunda farklı stratejiler izlemektedir. Ancak bu stratejiler de kısmen farkında olarak yapılmaktadır.

“Bilginin güvenirliliği ve doğruluğu” boyutunda öne çıkan maddeler incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin internetteki her bilginin doğru olmadığı farkında olmaları ($\bar{x}=3.65$) önemli bir bulgudur. Ayrıca bilgi kaynağı olarak reklam içeren siteleri güvenli bulmamakta ($\bar{x}=3.39$), ödevi bitirmek bilginin doğruluğundan daha ön planda tutulmakta ($\bar{x}=3.34$), ücretli bilgiler içeren siteler daha güvenilir bulunurken ($\bar{x}=3.29$) isimsiz siteler güvensiz algılanmaktadır ($\bar{x}=3.28$). Uzun ve karmaşık bilgiler yine daha güvenilir olarak ve doğru olarak algılanırken ($\bar{x}=3.21$), aynen kullanma konusunda da bir eğilim bulunmaktadır ($\bar{x}=2.98$). Diğer yandan internet üzerinden daha doğru bilgiye kolayca ulaşma ($\bar{x}=2.35$), araştırılan konudaki sitelerin daha doğru gelmesi ($\bar{x}=2.32$), internetteki bilgi dersle alakalı ise daha doğru gelme ($\bar{x}=2.31$), devlet kurumlarındaki sitelerin daha güvenilir olması ($\bar{x}=2.26$) ve özellikle öğretmenin önerdiği sitelerin daha güvenilir ($\bar{x}=2.00$) olmasının öğrenciler tarafından kabul görmediği söylenebilir. Buna göre devlet kurumlarına ait siteler, dersle alakalı bir site olması veya öğretmenin önerdiği bir site olması bilginin güvenirliliği veya doğruluğu açısından öğrenciler tarafından önemli görülmemiştir.

“Bilginin kontrolü ve kullanımı” boyutunda ise öğrenciler internette gördüğü ilk sitedeki bilgiyi kullanmaktadır ($\bar{x}=3.18$). Bu açıdan öğrencilerin bilgiyi sorgulamak ve özümsemek yerine ödevin bitmesini daha çok önemstedikleri söylenebilir. Öğrenciler internette aldığı bilginin doğruluğunu da araştırmamaktadırlar (ters maddedir) ($\bar{x}=2.89$). Aynı zamanda kısmen olmakla birlikte internette bulunduğu bilgi okuldaki kitaplarla karşılaştırılmamakta ($\bar{x}=2.74$), doğruluğu merak edilmemektedir ($\bar{x}$

=2.69). Bilginin kontrolü ile ilgili kaynağına inme ($\bar{x}=2.36$), en az iki kaynakla karşılaştırma ($\bar{x}=2.29$) ve aile, arkadaş veya öğretmene sorma ($\bar{x}=2.10$) konusunda da öğrencilerin farkındalıkları çok düşüktür. Bu açıdan öğrencilerin internette buldukları bilginin doğruluğunu kontrol ederek kullanma konusunda çok düşük bir farkındalıkları oldukları görülmüştür. Öğrenciler bilginin doğruluğu yerine daha çok ilk bulduğu siteden ve doğruluğunu araştırmadan ve merak etmeden ödevi bitirme telaşındadır.

3.2. Öğrencilerin İnternetteki Bilgiye Yönelik Farkındalıklarının Cinsiyetlerine Göre İncelenmesi

Tablo 2: Öğrenci Farkındalıklarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Bilginin Güvenirliği Ve Doğruluğu	Kız	115	2,80	,300	198	0.395	.693
	Erkek	85	2,78	,345			
Bilginin Kontrolü Ve Kullanımı	Kız	115	2,65	,556	198	1.661	.098
	Erkek	85	2,52	,564			
Genel Ortalama	Kız	115	2,72	,328	198	1.659	.099
	Erkek	85	2,64	,350			

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre internette buldukları bilgilere yönelik farkındalıklarının anlamlı olmadığı Tablo 2’den görülmektedir [$t(198)=1.659$ $p>.05$]. Buna göre kız öğrencilerin ($\bar{x}=2.72$) internette buldukları bilgiye yönelik farkındalıkları ile erkek öğrencilerin farkındalıkları ($\bar{x}=2.64$) arasında farklılık bulunmamaktadır. Benzer şekilde bilginin güvenirliliği ve doğruluğu ile [$t(198)=0.395$ $p>.05$] ve bilginin kontrolü ve kullanımı [$t(198)=1.661$ $p>.05$] boyutlarında da cinsiyet önemli bir farkındalık kaynağı değildir.

3.3. Öğrencilerin İnternetteki Bilgiye Yönelik Farkındalıklarının Evde İnternet Bulunma Durumlarına Göre İncelenmesi

Öğrencilerin internette buldukları bilgiye yönelik farkındalıkları evlerinde internet bulunup bulunmama durumuna göre incelenmiş elde edilen bulgular ise tablo şeklinde verilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Öğrenci Farkındalıklarının Evlerinde İnternet Bulunma Durumlarına Göre t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Bilginin Güvenirliği Ve Doğruluğu	Var	115	2,80	,300	198	0.395	.693
	Yok	85	2,78	,345			
Bilginin Kontrolü Ve Kullanımı	Kız	115	2,65	,556	198	1.661	.098
	Erkek	85	2,52	,564			
Genel Ortalama	Kız	115	2,72	,328	198	1.659	.099
	Erkek	85	2,64	,350			

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin evlerinde internet bulunmasının internetteki bilgiye yönelik farkındalıklarını etkilemediği görülmektedir [$t(198)=0.011$ $p>.05$]. Benzer şekilde alt boyutlar olan bilginin güvenilirliği ve doğruluğu boyutu [$t(198)=0.611$ $p>.05$] ile bilginin kontrolü ve kullanımı boyutunda da [$t(198)=0.379$ $p>.05$] internetin evde bulunması önemli bir belirleyici faktör değildir.

3.4. Öğrencilerin İnternetteki Bilgiye Yönelik Farkındalıklarının İnternette Ortalama Geçirilen Süreye Göre İncelenmesi

Araştırma kapsamında 200 öğrencinin haftalık internette ortalama geçirdiği süreye göre internetteki bilgiye yönelik farkındalıklarının farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Bunun için öncelikli olarak öğrencilerin internette geçirdiği süreye göre internetteki bilgiye yönelik farkındalıklarına ait betimsel istatistikler verilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4: Öğrencilerin İnternette Ortalama Geçirdiği Süreye Göre İnternetteki Bilgi Farkındalıklarına Ait Betimsel İstatistikler

	Ortalama İnternet Kullanım Süresi	N	$\bar{X}$	Ss
Bilginin Güvenirliği Ve Doğruluğu	A- 10 dakika veya daha az	53	2.84	.332
	B- 11-30 dakika arası	50	2.77	.401
	C- 31-59 dakika arası	55	2.79	.307
	D- 60 dakika veya daha fazla	42	2.77	.332
Bilginin Kontrolü Ve Kullanımı	A- 10 dakika veya daha az	53	2.60	.467
	B- 11-30 dakika arası	50	2.67	.441
	C- 31-59 dakika arası	55	2.72	.676
	D- 60 dakika veya daha fazla	42	2.33	.564
Genel Ortalama	A- 10 dakika veya daha az	53	2.70	.290
	B- 11-30 dakika arası	50	2.72	.263
	C- 31-59 dakika arası	55	2.75	.389
	D- 60 dakika veya daha fazla	42	2.55	.370

Öğrencilerin internetteki bilgi farkındalıklarına ait ortalama değerlerinin onların ortalama internette vakit geçirme sürelerine göre farklılık gösterdikleri Tablo 4'te görülmektedir. Ancak bu farklılıkların istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmış, elde edilen sonuçlar Tablo 5'da verilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin İnternette Ortalama Geçirdikleri Sürelere Göre Bilgi Farkındalıklarının Karşılaştırılması

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Bilginin Güvenirliği Ve Doğruluğu	Grup içi	,140	3	,047	,455	,714	.693
	Gruplararası	19,414	196	,102			
	Toplam	19,554	199				

Bilginin Kontrolü Ve Kullanımı	Grup içi	4,029	3	1,343	4,486	,005	
	Gruplararası	58,682	196	,299			B-D C-D
	Toplam	62,711	199				
Genel Ortalama	Grup içi	1,011	3	,337	3,036	,030	
	Gruplararası	21,090	196	,111			C-D
	Toplam	22,101	199				

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin internetteki bilgiye yönelik farkındalıkları ortalama internette geçirdikleri süreye göre değişmektedir ($F(3-196)= 3.036, p<.05$). Bir başka ifade ile öğrencilerin internetteki bilgiye yönelik farkındalıkları internette geçirdikleri ortalama süreye göre farklılaşmamaktadır. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testine göre internette ortalama olarak 31-59 dakika arasında süre ile vakit geçiren bireylerin internette bilgi farkındalıkları ($\bar{x}=2.75$), 60 dakika ve üzerinde vakit geçiren öğrencilerden ($\bar{x}=2.55$) anlamlı düzeyde daha fazladır. Bir başka ifade ile internette ortalama geçiren süre bir saatin üzerine çıktıkça, bilgi farkındalığı da azalmaktadır.

Alt boyutlar açısından incelendiğinde ise bilginin güvenilirliği ve doğruluğu boyutunda internetteki bilgi farkındalığı internette ortalama geçirilen süreye göre farklılaşmamaktadır ($F(3-196)= 0.714, p>.05$). Bir başka ifade ile bilginin güvenilirliği ve doğruluğu konusundaki farkındalık ortalama internette geçirilen süreye göre farklılaşmamakta, öğrenciler ne kadar süre geçirirse geçirsin aynı farkındalığa sahiptirler. Ancak bilginin kontrolü ve kullanımı konusunda ise internette geçirilen ortalama süre farklılığa neden olmaktadır ($F(3-196)= 4.486, p<.05$). Tablo 5'te verilen ortalamalar incelendiğinde de görüleceği üzere 61 dakika ve üzeri süre geçiren öğrenciler haricinde internette geçirilen ortalama süre arttıkça farkındalıkta artmaktadır. Ancak bir saatlik süreden fazla geçirilmesi durumunda internetteki bilgi farkındalığı belirgin düzeyde düşmektedir. Bu kapsamda 60 dakika ve daha fazla süre internette vakit geçiren öğrencilerin internet farkındalığı ($\bar{x}=2.33$), 11-30 dakika arası süre geçiren öğrencilerin internet farkındalıkları ($\bar{x}=2.67$) ile 31-59 dakika arası süre geçiren öğrencilerin internet farkındalıklarından ($\bar{x}=2.72$) daha düşüktür.

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada internette bulunan bilginin farkındalığını ortaokul öğrencilerinin gözünden araştırmak amaçlanmıştır. 200 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilen araştırmada 33 maddelik geliştirilen anket ile veri toplanmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir. Öğrencilerin internette buldukları bilgilere yönelik farkındalıkları orta düzeydedir. Öğrencilerin kısmen farkında oldukları ve bilinçli hareket ettikleri söylenebilir. Ayrıca internetteki bilginin güvenilirliği ile doğruluğu konusunda farkındalığı da yine orta düzeydedir. Bilgiyi kontrol etme ve kullanma boyutunda da öğrenciler yine orta düzeyde yani kısmen farkındalığa sahip olup, bu boyutta öğrenciler daha düşük bir ortalamaya sahiptir. Öğrenciler internette buldukları bilgilerin güvenilirliği ve doğruluğu ile kontrol ve kullanımı konusunda farklı stratejiler izlemektedirler. Ancak bu stratejilerin de öğrencilerin belli bir kısmı tarafından ve kısmen farkında olarak yapıldığı söylenebilir. Bu araştırmadan farklı olarak Egin, Baba, Aytaç ve Turan, 2011 yılında yaptığı çalışmada İnternet üzerindeki kaynakların doğruluğu ve güvenilirliği hakkındaki farkındalıklarının yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Ekici ve Uçak (2012) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin bilgi okur-yazarlığı ile ilgili sorunları olduğu; kaynakları

nereden nasıl arayacaklarını bilmedikleri; buldukları kaynakları nasıl değerlendirecekleri, internet üzerindeki bilgiye erişimlerinde, erişilen bilginin değerlendirilmesinde yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Bilgi okuryazarlığındaki yetersizliğin internetteki bilgilere yönelik farkındalığa da yansıdığı söylenebilir.

Günümüz eğitim sisteminde bilişimsel düşünme, öz-düzenleyici öğrenme, sorgulayıcı ve eleştirel düşünme gibi kavramları kapsayan 21. yüzyıl becerileri ön plana çıkmaktadır. 21. yüzyıl öğrenenlerinde sahip olması gereken nitelikler bilişsel boyutu ile eleştirel düşünme, problem çözme, sistematik düşünme gibi becerileri, içsel beceriler ile de öz denetim, zaman yönetimi gibi becerileri gerektirmektedir (Koenig, 2011). Sınıfların Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile donatıldığı, internette bilginin kolaylıkla ulaşılabildiği, ancak bunun yanında doğru bilginin yanında yanlış bilginin de yer bulduğu bilgi ortamlarında bilginin sorgulanması ve özümsemesi İSTE tarafından öğrenci yeterlikleri olarak ifade edilmektedir (ISTE-S, 2016). Araştırma sonuçları bilginin doğruluğunu sorgulamayan, kullanımı konusunda kısıtlı stratejilere sahip olan öğrencilerin var olduğunu göstermektedir. Bu açıdan elde edilen bulgular eğitim sisteminde BİT'lere yönelik yapılan yatırımlara karşın, 21.yüzyıl yeterliklerinin kazandırılmasının yetersizliğini de ortaya koymaktadır (Kuzu, Günüş ve Odabaşı, 2013). Öğrenenlere bilgiyi arama ve farklı alanlarda kullanabilme yeterliklerinin kazandırılması yönünde bir eğitim ihtiyacı da ortaya çıkmaktadır.

Bilgiye ulaşmak için öğrenenler bazı bilgi ve yeteneklere gereksinim duymaktadırlar. Öğrenciler bilgiye ulaştıktan sonra bu bilgiler içerisinden işe yarayan bilgileri ayırt edebilme yeteneğine sahip olması gerekmektedir (Yalçınalp ve Aşkar, 2003). Öğrencilerin bilginin güvenilirliği ve doğruluğu boyutundaki maddelere verdikleri yanıtlar incelendiğinde ise internette bulunan her bilginin doğru olmadığını farkında oldukları, reklam içeren siteleri güvenli bulmadıkları, ödevi bitirmenin öncelikleri olduğu, ücretli sitelerin daha güvenli bulunurken isimsiz sitelerin daha az güvenilir bulunduğu gibi stratejileri izledikleri/düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Buna karşın önemli olması beklenilmesine karşın devlet kurumlarına ait siteler, dersle alakalı bir site olması veya öğretmenin önerdiği bir site olması bilginin güvenilirliği veya doğruluğu açısından öğrenciler tarafından önemli görülmemiştir. Yolal ve Kozak (2015) tarafından da benzer nitelikte sonuçlar elde edilmiştir. Öğrencilerin internet ortamındaki özellikle ücretsiz olarak sunulan bilginin güvenilirliği konusunda şüphe içinde oldukları görülmüştür. Henkoğlu, Mahiroğlu ve Keser (2015) ise araştırmaya paralel olarak öğrencilerin internetteki bilgilere güvenmediklerini, yapılan araştırmadan farklı olarak internette erişim sağlanan bilginin doğruluk ve güvenilirlik açısından teyit edilmesi amacıyla öğrencilerin diğer bilgi kaynaklarına da başvurdukları görülmektedir. Yalçınalp ve Aşkar (2003)'ün çalışmalarına göre ise tüm öğrenciler İnternet'ten elde edilen bilginin güvenilirliği açısından bu bilgileri kitap ve diğer kaynaklarla kıyaslamak ihtiyacı duyduklarını ifade etmektedirler.

Bilginin kontrolü ve kullanımı boyutunda ise öğrenciler için bilginin doğruluğu yerine daha çok ilk bulunduğu siteden ve doğruluğunu araştırmadan ve merak etmeden ödevi bitirme telaşında oldukları söylenebilir. Özellikle ilk siteden bilgiyi aldıkları, bilginin doğruluğunu ve kaynağını araştırma, merak etme, sorgulama gibi faaliyetleri yapmadıkları önemli bulgular olarak ifade edilebilir. Henkoğlu, Mahiroğlu ve Keser (2015) tarafından yapılan sonuçlarına göre de öğrenciler internette erişim sağladıkları bilgiyi kopyala-yapıştır yöntemi ile alıp aynen ödevlerinde kullanabilmeyi kendilerine zaman ve emek tasarrufu sağlayan bir avantaj olarak nitelendirmekte ve bu özelliği kullanmakta etik yönden herhangi bir sakınca görmemektedirler.

Cinsiyet öğrencilerin internette buldukları bilgilere yönelik farkındalıklarını etkileyen önemli bir değişken olarak görülmemiştir. Gerek kız, gerek erkek öğrenciler aynı düzeyde internette buldukları

bilgilere yönelik farkındalıklara sahiptirler. Gündoğdu (2006) cinsiyet değişkenine göre internet yeterlik düzeylerine anlamlı bir fark bulunmadığını ifade etmiştir. Evde internet bağlantısının bulunması da cinsiyet gibi internetteki bilgiye yönelik farkındalığı etkileyen bir değişken olmamıştır. Bunun sebebi günümüzde sürekli olarak internet girmeyi sağlayan akıllı telefon, tablet vb. teknolojik araçların yaygınlaşması olabilir. İnternet, yüksek hızlı bağlantıların yaygın hale gelmesi ile birlikte öğrenenlere çalışma mekanı ve zamanı konusunda kolaylık sağlamaktadır. İnternete her zaman ve her yerde ulaşabilmekte, ödevler ile ilgili yardım, bireysel öğrenme veya ulaşmak istediği herhangi bir bilgiye ulaşmak ile sosyal ağları kullanılmaktadır (Ekici ve Uçak, 2012). Öğrencilerin internette geçirdikleri ortalama süre internetteki bilgi farkındalıklarını etkileyen bir faktör olmuştur. Özellikle ortalama olarak 60 dakika ve üzeri süre ile internette vakit geçiren öğrencilerin farkındalıklarının daha düşük olması dikkat çekicidir. Bu farklılık bilginin kontrolü ve kullanımı boyutunda da etkili olurken, bilginin güvenilirliği ile doğruluğu boyutunda etkili olmamıştır. Bilginin kontrolü ve kullanımı açısından 11-30 dakika ve 31-52 dakika arasında süre ile internet kullanan öğrenciler, 60 dakika veya daha fazla süre ile internet kullanan öğrencilerden daha fazla internetteki bilgi farkındalığına sahiptir. Özdemir ve İbili (2018)'in yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin internette bağlı kalma süreleri arttıkça ilgilerinin bilgiye erişmekten ziyade farklı alanlara yöneldiğini belirtmektedir. Eren (2014), yapmış olduğu çalışmada, internet kullanım süresi arttıkça bireyler arasında etkileşim amaçlı kullanıldığını belirtmektedir. Topal ve Geçer (2014)'in yaptığı çalışmada ortaya çıkan sonuçlardan farklı olarak interneti 16 saat ve üzeri kullanan öğrencilerin internet yeterlik puan ortalaması bu kategorideki diğer gruplara göre en yüksektir. İnternetin çok kullanılması internet yeterliklerinin artmasına neden olmaktadır denebilir.

Araştırma sonucunda öğrenenlerin bilgi okuryazarı olarak adlandırılabilir 21. yüzyıl becerileri kazanma konusunda önemli ihtiyaçları bulunduğu ifade edilebilir. Özellikle yaşam boyu öğrenme kapsamında internet çok önemli bir bilgi kaynağı haline gelmiştir. Bu açıdan öğrenenlerin internetteki bilgiyi bulma ve kullanma konusunda özel bir eğitim strateji geliştirilmesi önerilebilir. Ödevlerde öğrencilerin izledikleri stratejiler, çoğunlukla ödevin yapılmış olmasının önemli görüldüğünü ifade etmektedir. Bunun yerine bilgiyi sorgulayıcı, problem çözme yeterliğini geliştirmeye yönelik farklı yeterliklerin kazandırılmasına yönelik bir eğitim politikasının benimsenmesi önerilebilir. Bu açıdan özellikle bu konuda önemli role sahip öğretmenlere eğitim verilmesi, günlük yaşam becerileri ve problem çözme odaklı farklı ödev politikalarının geliştirilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Aladağ, C., & Doğu, S. (2009). Fen ve teknoloji dersinde verilen ödevlerin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 15-23.
- Balliel Ünal, B., & Hastürk, G. (2018). Fen bilimleri dersinde eğitim bilişim ağı (eba) kullanımının ortaokul öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4(7), 327-342.
- Can, E., & Topçuoğlu, F. (2018). Eğitim bilişim ağı kullanımının (eba) ortaokul öğrencilerinin türkçe dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 3(1), 61-68.
- Çelen, F. K., & Seferoğlu, S. S. (2016). *İnternet ortamında öğrencilerin bilgi arama biçimleri: stratejiler, tarzlar, tutumlar, gözlemler ve sorunlarla ilgili bir değerlendirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık, 1147-1160.
- Çetin, N. M., & Akkoyunlu, B. (2016, April). Ortaokul öğrencilerine bilgi arama ve bilimsel iletişim becerilerinin kazandırılması üzerine bir çalışma. *3rd International conference on new trends in education*.
- Daşçı, A. D., & Yaman, S. (2014). Fen ve teknoloji dersinde öğrencilerin zihinsel risk alma becerilerinin piaget'in bilişsel gelişim dönemlerine ve eğitim kademelerine göre incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 7(3).
- Deveci Topal, A., & Kolburan Geçer, A. (2014). Ortaokul öğrencilerinin internet yeterlik düzeyi algılarının belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 13(1).
- Ekici, S., & Uçak, N. Ö. (2012). İlköğretim öğrencilerinin internet'te bilgi arama davranışları. *Türk kütüphaneciliği*, 26(1), 78-96.
- Eren, E. Ş. (2014). Sosyal medya kullanım amaçları ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı kişisel değişkenlere göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 230-243.
- Esgin, E., Baba, Z., Aytaç, N., & Turan, E. (2011, September). İnternet tabanlı kaynakların doğruluğu ve güvenilirliği hakkındaki farkındalığın incelenmesi. *In 5th International computer & instructional technologies symposium (pp. 22-24)*.
- Gökçearslan, Ş., & Seferoğlu, S. S. (2015). Ortaokul öğrencilerinin internet kullanım biçimleri: Riskli davranışlar ve fırsatlar. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 383-404.
- Güldüren, C., Çetinkaya, L., & Keser, H. (2016). Ortaöğretim öğrencilerine yönelik bilgi güvenliği farkındalık ölçeği (BGFÖ) geliştirme çalışması. *İlköğretim Online*, 15(2).
- Gündoğdu, D. (2006). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım düzeyleri ve amaçları. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 189641)
- Henkoğlu, H. Ş., Mahiroğlu, A., & Keser, H. (2015). Ortaokul öğrencilerinin bilgiye erişim aracı olarak internete yaklaşımları: betimleyici bir çalışma. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(1).
- ISTE-S, (2016). *ISTE standards for students*. 04 Mart 2019 tarihinde <https://www.iste.org/standards/for-students> adresinden erişilmiştir.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. (2010). İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde 6. Ve 7. Sınıflarda internet kullanımı (Kütahya-Simav örneği) (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 279384)
- Koç, S., & Koşaner, Ö. (2005). *Bilgi Okuryazarlığı ve Aktif Eğitim: Bir Uygulama Örneği*. II. Aktif Eğitim Kurultay Kitabı. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları, 74-89.
- Koenig, Judith A. (2011). *Assessing 21st Century skills: Summary of a workshop*. Washington, DC: National Research Council.
- Köksal, N., & Çöğmen, S. (2018). Ortaokul öğrencilerinin eleştirel düşünme ve iletişim becerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44 (44), 278-296.
- Kurbanoglu, S. (2002). WWW bilgi kaynaklarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 19(1), 11-25.
- Kurbanoglu, S., & Akkoyunlu, B. (2001). Öğrencilere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21).

- Kurulgan, M., & Argan, M. (2007). Anadolu üniversitesi öğrencilerinin internet üzerinden bilgi arama davranışları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1).
- Kuzu, A., Günüş, S., & Odabaşı, H. F. (2013). 21. yüzyıl öğrenci özelliklerinin öğretmen adayları tarafından tanımlanması: Bir Twitter uygulaması. *Journal of Theory and Practice in Education*, 9(4), 436-455.
- Ocak, İ. & Kutlu Kalender, M. D. (2017). Investigation of 6th grade students' critical thinking skills terms of various variables (kütahya sample). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1587-1600.
- Odabaşı, H. F., Birinci, G., Kılıçer, K., Şahin, M. C., Akbulut, Y., & Şendağ, S. (2007). Bilgi İletişim Teknolojileri Ve İnternet'le Kolaylaşan Akademik Usulsüzlük.
- Ortaş, İ. (2018). Bilgi ve iletişim çağında bilimsel bilgiye erişimin önemi ve türkiye'nin bilgiye erişim potansiyeli. *Türk Kütüphaneciliği*, 32(3), 223-232.
- Özdemir, A., & İbili, E. (2018). Etik ve internet: bilişim öğrencilerinin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. *AJIT-e*, 9(30), 55.
- Özmen, H. (2004). Fen öğretiminde öğrenme teorileri ve teknoloji destekli yapılandırmacı (constructivist) öğrenme. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(1), 100-111.
- Şentürk, H., & Şendurur, E. (2017). Sosyal ağ sitelerindeki bilgilerin güvenilirliği: lisans-yüksek lisans ve günlük-akademik karşılaştırmaları. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 13(3).
- Şirin, A. (2008). Oluşturmacılığın kuramsal temelleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 17(1), 196 – 205.
- Tavşancıl, E., & Keser, H. (2002). Development of a likert type attitude scale towards internet usage. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 1(1).
- Türkoğlu, H. S., & Doğan, B. Ö. (2018). Sosyal medya üzerinden okurun değişimi ve bilgi güvenilirliği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 1-2.
- Yalçınalp, S., & Aşkar, P. (2003). Öğrencilerin bilgi arama amacıyla İnternet'i kullanım biçimlerinin incelenmesi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(4), 100-107.
- Yıldırım, E., Uğurlu, M. F., & Gözübüyük, K. (2018). Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri. *Electronic Turkish Studies*, 13(21), 189-198.
- Yılmaz, R., Karaoğlan Yılmaz, F. G., Öztürk, H. T., & Karademir, T. (2017). Examining secondary school students' safe computer and internet usage awareness: an example from bartın province= lise öğrencilerinin güvenli bilgisayar ve internet kullanım farkındalıklarının incelenmesi: bartın ili örneği. *Online Submission*, 7(1), 83-114.
- Yılmaz, E., Şahin, Y. L., & Akbulut, Y. (2015). Dijital veri güvenliği farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, 6(21).
- Yolal, M., & Kozak, R. (2015). Bilgiye erişim aracı olarak öğrencilerin internete yaklaşımı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(20).

EXTENDED ABSTRACT

The Internet is the head of today's most effective and valid methods for fast, easy, cheap and secure accession of information and sharing it with worldwide people in the 21st century, an era in which the production of information has accelerated and has lost its significance in a short time (Tavşancıl & Keser, 2002). The Internet is begun to be used as a source of information more frequently due to rapid development of Internet (Yolal & Kozak, 2015). Today researchers take advantage of several tools of internet in order to meet their information needs. Some of the tools used in the finding, regulation and summarizing the information are web browsers, online library catalogs, electronic books, electronic journals, electronic newspapers and databases. People who require information can benefit from the tools mentioned above and can reach the information from every environment they are without the necessity of going places (library/information-documentation center etc.) information and documentation are existed (Kurulgan & Argan, 2007).

One of the major problems throughout the information accessed via the Internet is the fact that the accuracy and reliability of the knowledge is not ensured, which is caused by the absence of regulation of information for each page published on the internet unlike scientific institutions and professional and scientific journals published by businesses and renowned institutions (Esgin, Baba, Aytaç & Turan, 2011). Today, due to lack of this inspection more information is produced and published without controlled, which results in authenticity, validity and reliability issues. A plenty of challenges arise about evaluation, interpretation and valid and ethical usage of the information because of the unsupervised knowledge (Koç & Koşaner, 2005). The Internet which facilitates our daily lives has become a problem in education and training that needs to be addressed since it has an extensive capacity concerning the papers downloaded from websites and making irregularities (Odabaşı, Birinci, Kılıçer, Şahin, Akbulut & Şendağ 2007). Today's young people and children who grow up and live with technology and use it for many activities in their daily lives since the beginning of life are faced with various problems while using the internet in order to access information. They are forced to deal with problems such as which resources will be used to find information on the Internet, questions to be asked in order to reach the information, controlling the accuracy and validity of the information and deciding whether the information is appropriate for their needs considering different resources (Henkoğlu, Mahiroğlu & Keser, 2015).

Secondary school students are generally at the formal operations stage in terms of cognitive development (Daşçı & Yaman, 2014). During this stage, students can understand abstract concepts, become aware of their own thought process and acquire critical thinking skills (Özmen, 2004). According to Piaget the child tries to understand new situation with respect to his old schemes, which is called assimilation. If the old information remains insufficient, the child creates a new scheme and adapt to the emerged situation. The disturbed balance is maintained again by creating a new scheme. In this approach the existed and acquired knowledge is crucial (Şirin, 2005). In this information age in which accessing the information is effortless, new requirements in terms of education has emerged. The students who grew up in this era is required to have the abilities of learning to learn, reaching rapidly changing information from different resources, evaluation and use the information they found (Kurbanoğlu & Akkoyunlu, 2001). Hence, this study aims to determine awareness of information found by secondary school students on the Internet. To achieve this purpose, following questions await to be responded in this study:

How is the awareness of secondary school students for the information they find on the internet?

Does the awareness of secondary school students for the information they found on the Internet change in terms of;

Gender,

Having the internet access at home,

Time spent online

The quantitative method is adopted in this study which is a survey. Surveys are researching approaches which aims to describe a situation that existed in the past or currently existing (Karasar, 2005; 77). A survey is conducted to determine the conscious of information on the Internet of secondary school students. This study involves 2014-2015 academic year secondary school students from Konya province Bozkır district. The data is collected from 5th, 6th, 7th and 8th grade students from Atatürk Middle School, one of the two state schools in the district. This school is selected by simple random sampling method. In this respect, data is collected from 212 students; at the end of the data analyze process, the valid data collected from 200 students is examined.

In order to gather data "Identification of Awareness of Secondary School Students about Information on the Internet Questionnaire", which is developed by researchers is applied. As a priority, literature is reviewed at the development process of the survey. As a result of research, two dimensions, "The reliability and accuracy of information" and "controlling and using information", are determined and 38 items are placed in questionnaire. In order to provide content validity written items are presented the opinion of 4 different experts (2 field experts, one teacher and one language expert). In accordance with the suggestions, 5 items excluded from the survey and a plenty of item is adjusted. Items are expressed as likert type ("1- Strongly disagree," "2- Disagree," "3- Neutral", "4-Agree," "5- Strongly agree"). 1st , 2nd , 3rd , 5th , 7th , 14th , 18th , 26th and 28th items are written inversely. The measurement tool reproduced in a sufficient number is applied by a researcher.

This study is aimed to investigate the awareness of information found on the Internet through the eyes of secondary school students. The research is conducted with the participation of 200 students, data is collected via 33-item questionnaire and following results are obtained. Awareness of the students for the information they found on the Internet is moderate. Students are partially aware and they act consciously. Furthermore, the awareness of reliability and accuracy of the information on the internet is moderate. The students are at medium level regarding as control and use of information which means they are partially aware and they have a lower average in this aspect. Students are following different strategies about reliability and accuracy with control and use of the information they find on the Internet. However these strategies are performed by a certain number of pupils and those pupils aware moderately. Apart from this research, Esgin, Baba, Aytac and Turan are concluded that awareness about the accuracy and reliability of sources on the Internet is insufficient. According to the research administered by Ekici and Uçak (2012), students have problems related to information literacy, they do not know how to search resources and where they can find, how to evaluate the resources they found, and they do not have sufficient knowledge about reaching the information on the internet and evaluation of the accessed information. It can be inferred that the lack of information literacy is reflected to the awareness of information on the Internet.

When the responses which are with respect to reliability and accuracy of the information are examined it can be revealed that such strategies are observed / such thoughts are possessed that students are aware that all information is not correct found on the internet, they consider websites that contain advertising are insecure, their priority is to finish the homework, while they consider paid

websites are more secure, anonymous sites are found less reliable. According to the responses in relevant for control and use of information, it can be inferred that instead of ensuring the accuracy of the information students have a tendency to finish their homework immediately from the first website they found without researching the precision of the knowledge. Gender is not observed as a significant variable that affects the awareness of the students for information they find on the Internet. Both girls and boys are at the same level of awareness with regard to the information they find on the Internet.